

СПРАВА «МАКАРЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF MAKARENKO v. UKRAINE)

(Заява №622/11)

Стислий виклад рішення від 30 січня 2018 року

23 червня 2010 року заявник з'явився на допит у якості свідка у кримінальній справі. Пізніше того ж дня щодо заявника було порушено кримінальну справу за підозрою у вчиненні ним службової недбалості, що спричинила тяжкі наслідки та допитано в якості підозрюваного.

24 червня 2010 року Печерський районний суд м. Києва (далі — районний суд) обрав заявнику запобіжний захід у вигляді взяття під варту на строк два місяці. Районний суд залишив без задоволення клопотання п'ятидесяти народних депутатів щодо звільнення заявника під їхню особисту поруку.

Заявник подав апеляційну скаргу, стверджуючи, зокрема, що його затримання було свавільним та не здійснювалось на підставі обґрунтованої підозри у вчиненні злочину. 2 липня 2010 року Апеляційний суд м. Києва (далі – апеляційний суд) залишив без задоволення скаргу заявника. 28 липня 2010 року Верховний Суд України відмовив у розгляді касаційної скарги заявника.

Районний та апеляційний суд неодноразово продовжував строк тримання заявника під вартою, посиляючись на відсутність будь-яких підстав для зміни запобіжного заходу у вигляді взяття під варту на більш м'який.

5 липня 2011 року апеляційний суд звільнив заявника під підписку про невиїзд.

20 липня 2012 року районний суд визнав заявника винним за всіма пунктами обвинувачення та призначив йому покарання у виді позбавлення волі на чотири роки із звільненням від відбування покарання.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктами 1 та 3 статті 5 Конвенції про захист прав і основоположних свобод (далі – Конвенція), що його незаконно та свавільно було позбавлено свободи, та що національні суди не надали відповідних та достатніх підстав щодо його тримання під вартою.

Розглянувши скарги заявника за пунктом 1 статті 5 Конвенції, Європейський суд вказав, що 23 червня 2010 року з 15 год. 43 хв. до 19 год. 02 хв. заявника було позбавлено свободи всупереч положенню пункту 1 статті 5 Конвенції. Зокрема, Європейський суд, посиляючись на свою практику, вказав, що протокол затримання заявника на 3 год. 20 хв. не складався та не було надано пояснення його відсутності.

Крім цього, Європейський суд дійшов висновку, що затримання заявника та тримання під вартою з 23 до 24 червня 2010 року на підставі постанови слідчого суперечили національному законодавству та, таким чином, були несумісними з положеннями пункту 1 статті 5 Конвенції.

Розглянувши скаргу заявника за пунктом 3 статті 5 Конвенції Європейський суд зазначив, що тримання його під вартою тривало один рік та дванадцять днів. Мотивування суду щодо затримання заявника Європейський суд визнав необґрунтованим з низки причин. Крім того, національні суди не розглядали можливості застосування до заявника будь-якого альтернативного, менш обтяжливого запобіжного заходу. З огляду на це, а також на свою попередню практику у справах проти України, Європейський суд констатував порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Заявник також скаржився за статтею 18 у поєднанні зі статтею 5 Конвенції, Європейський суд відхилив цю скаргу як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Оголошує* прийнятними скарги за пунктами 1 та 3 статті 5 Конвенції, а решту скарг у заяві неприйнятними;

2. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з позбавленням заявника свободи 23 червня 2010 року з 15 год. 43 хв. до 19 год. 02 хв.;

3. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з затриманням заявника без постанови суду з 19 год. 02 хв. 23 червня до 24 червня 2010 року;

4. *Постановляє*, що було порушення пункту 3 статті 5 Конвенції;

5. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, що мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 10 000 (десять тисяч) євро в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись;

(ii) 2 000 (дві тисячі) євро в якості компенсації судових та інших витрат та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

6. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».